

Europautvalget

INFORMASJONSPAKKE FRA FAGGRUPPE PÅ EØS/EU

24. OKT. 2023

Det vises til innkalling til møte i Europautvalget, sendt 17. oktober. Møtet finner sted 24. oktober. Fra regjeringen stiller utenriksminister Espen Barth Eide og næringsminister Jan Christian Vestre. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet nedenfor bakgrunnsinformasjon knyttet til saker på dagsorden og andre relevante saker.

Næringsministeren vil redegjøre for:

- Status for det grønne industripartnerskapet med EU
- Norsk oppfølging av EUs lovforslag for netto null-utslippsindustrier (Net Zero Industry Act) og kritiske råvarer (Critical Raw Materials Act)

Utenriksministeren vil redegjøre for:

- Helseberedskapssamarbeidet med EU
- Forhandlingene med EU om ny avtale om EØS-finansieringsordninger og avtale om markedsadgang for sjømat
- Status for klimadelen av Klar for 55-pakken: EØS-innlemmelse og nasjonal gjennomføring

Andre relevante saker:

- Kommisjonens arbeidsprogram for 2024

Rettsakter:

- Aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 27. oktober

Næringsministeren vil redegjøre for:

I informasjonen oversendt Europautvalget til møtet står det at næringsministeren vil følge opp spørsmål som ble reist på hans område under forrige møte i Stortingets europautvalg i september, inkludert status for industripartnerskap med EU og hvilke tiltak som gjennomføres på norsk side i forbindelse med og oppfølging av EUs arbeid med Net Zero Industry Act og kritiske råvarer/CRMA.

Status for det grønne industripartnerskapet med EU

Visepresident i Europakommisjonen Maroš Šefčovič og næringsminister Jan Christian Vestre ga i juni 2022 en [felles uttalelse om økt politisk og industrielt samarbeid](#). Et viktig mål var å inngå et industrielt partnerskap om batterier og råmaterialer. Dette ble lenge utsatt fordi Norge og EU ikke ble enige om en grønn allianse.

Men den 24. april i år inngikk Norge og EU en avtale om en [grønn allianse](#), etter at formuleringer om olje- og gassutvinning i arktiske strøk skal ha blitt fjernet fra erklæringen, ifølge [Energi og Klima](#). Daværende utenriksminister Huitfeldt uttalte i forbindelse med inngåelse at [«En slik allianse vil være et rammedokument som åpner for helt konkret samarbeid innenfor viktige temaer som f.eks. batteri og grønn industri»](#).

Daværende statssekretær Odd Steinar Åfar Viseth i Nærings- og fiskeridepartementet sa at regjeringen tok sikte på å [slutføre forhandlinger om et industripartnerskap om råmaterialer og batterier](#) med EU før sommeren i år. En delegasjon fra Utenriksdepartementet, Olje- og energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet hadde i juni et møte med Europakommisjonen for å [fylle den grønne alliansen med konkret innhold](#), men uten å konkludere en egen avtale om grønt industripartnerskap.

Statsminister Støre tok i sitt møte med Kommissjonspresident Ursula von der Leyen i Granada 5. oktober opp [hvordan Norge og EU kan videreutvikle den grønne alliansen](#). De skal blant annet ha blitt enige om viktigheten av karbonfangst- og lagring. Pressemeldingen går riktignok ikke inn på om et grønt partnerskap var tema mer spesifikt. [Heller ikke statsbudsjettet skal ifølge Klima og Energi gi svar på når et industripartnerskap vil konkretisere gjennom en undertegnet avtale](#). Budsjettet gjentar at den grønne alliansen med EU *«gir regjeringen et politisk rammeverk for å videreutvikle samarbeidet med EU innenfor klima, miljø, energi, industri og grønn omstilling»*, men sier ikke noe konkret om industripartnerskapet.

I mellomtiden, og nytt siden sist møte i Stortingets europautvalg, er at [Norge og Storbritannia er blitt enige om et grønt industripartnerskap](#). I den forbindelse uttalte næringsminister Vestre 13. oktober at *«Storbritannia og Norge samarbeider allerede godt om grønn industri. Med det grønne industripartnerskapet ønsker vi å bygge videre på det gode samarbeidet og se strategisk på hvordan vi sammen kan bidra til verdiskaping og grønn omstilling»*.

Tidligere er Norge blitt enig med Tyskland om å [inngå et partnerskap](#) om klima, hydrogen, fornybar energi, CCS, råmaterialer, prosesserte materialer og batterier, maritim industri og grønn shipping, og mikroelektronikk. Partene ble i januar 2023 enige om å holde en løpende dialog og bidra til velfungerende og robuste forsyningskjeder innenfor rammene av partnerskapet.

I mai 2022 ble [Norge også første land som inngikk et partnerskap i den amerikanske industrikoalisjonen First Movers Coalition](#). Industrikoalisjonen er et USA-ledet initiativ som skal bidra til å akselerere utviklingen av markeder for nye, bærekraftige teknologier.

IRA, Norge og EU

Norge har også ønsket å inngå en avtale med USA om råmaterialer. Dette for å sikre at innsatsvarer fra Norge kan omfattes av fordelene i det nye amerikanske IRA-regelverket. Inflation Reduction Act (IRA) er utformet for å utvikle amerikansk industri og skape amerikanske arbeidsplasser. Klimaeffekten av IRA kan være betydelig, og er derfor ønsket velkommen av mange land i Europa. Samtidig er man bekymret for hva IRA, og særlig kravene om lokalt innhold i det nye regelverket vil bety for europeisk markedsadgang til USA og for grønne investeringer i Europa.

EU forhandler om en avtale med USA knyttet til råmaterialer og IRA. For Norge vil det være avgjørende å enten bli med på en slik avtale eller å oppnå en egen avtale med USA. Dette har vært tema i Stortingets europautvalg flere ganger. I et [svar på skriftlig spørsmål fra Venstres Ane Breivik i mars i år](#) skriver næringsminister Vestre at «Vi følger opp IRA og Green Deal Industrial Plan langs flere linjer. Dels følger vi opp gjennom dialog med både USA og EU, og dels ser vi på våre egne virkemidler i møtet med IRA og utviklingen i EU.» Han skriver videre at regjeringen i dialogen med USA er opptatt av at norsk næringsliv skal få delta i verdikjeder som kvalifiserer til amerikanske subsidier, på lik linje med næringslivet hos partnere som EU, Japan og Storbritannia.

Næringsministeren skriver også at regjeringen jobber aktivt for å påvirke EUs respons til IRA, blant annet igjennom EØS-avtalen og gjennom arbeidet med det nye industripartnerskapet. Regjeringen har ved flere anledninger også understreket at den er i tett kontakt med EU om at Norge bør omfattes av eventuelle unntak eller andre løsninger som EU skulle oppnå i sin avtale med USA.

EU har fredag 20. oktober et toppmøte med USA. Kommissjonspresident Ursula von der Leyen møter da President Biden i Washington. [I forkant skal det ha vært en viss forventning til at partene kunne bli enige om en avtale på råmaterialer knyttet til IRA, men usikkerhet knyttet til om det formelle kunne ferdigstilles i tide på EUs side.](#) En eventuell avtale ville visstnok omfatte fem mineraler (langt færre enn først foreslått av EU), på linje med USAs avtale med Japan som omfatter kobolt, grafitt, litium, mangan og nikkel.

Det skal også ha vært en viss forventning til at EU og USA på toppmøtet skulle finne en endelig løsning på de ensidige tiltakene som President Trump i sin tid innførte på import av stål og aluminium fra allierte som EU, [men forhandlingene skal visstnok ikke ha kommet helt i mål.](#) Disse tiltakene ble [midlertidig lettet på i en avtale mellom EU og USA 2021.](#) EU ønsker nå å fjerne disse permanent, mens [USA ser ut til å sette visse krav for å komme til enighet, inkludert unntak for amerikansk industri under EUs nye CBAM-regelverk.](#) Ideen om en ny avtale på stål og aluminium er også å etablere et mer formalisert samarbeid (en stål- og aluminium-klubb) som sammen kan stå imot Kinas dominans på verdensmarkedet.

Norsk oppfølging av EUs lovforslag mht. nettutslippsindustrier (Net Zero Industry Act) og kritiske råvarer (Critical Raw Materials Act)

Europakommisjonen la i februar i år frem en grønne industriplan ([Green Deal Industrial Plan](#)) med formål om å bidra til utviklingen av netto null-industri og en rask omstilling til klimanøytralitet i EU. I mars fulgte Kommisjonen opp med konkrete forslag inkludert:

- ny forordning om [revisjon av EUs elektrisitetsmarkedsdesign](#)
- ny forordning om [netto null-industri](#) (Net Zero Industry Act)
- ny forordning om [kritiske råmaterialer](#) (Critical Raw Materials Act)
- midlertidig [regler for statsstøtte ut 2025](#)

De tre forordningene er alle merket som EØS-relevante av Europakommisjonen, men regjeringen har foreløpig ikke publisert EØS-notater for forslagene. Statsstøtteregelverket gjelder for EØS EFTA-landene på lik linje med EU-landene.

I [informasjonspakken til forrige møte i Europautvalget i september](#), beskrev vi de tre forordningene. Vi tar med det viktigste om de to forordningene som står på dagsorden igjen her (netto null-industri og råmaterialer), ser på norske posisjoner og hva som eventuelt er nytt siden sist i EU-behandlingen. For den tredje forordningen, revisjon av EUs elektrisitetsmarked, henviser vi til forrige informasjonspakke. Den gang var det ennå ikke enighet om en felles posisjon i Rådet, men [EUs energiministre ble denne uken enige om en posisjon](#) for trilogforhandlinger med Europaparlamentet (som ble enige om sin posisjon i september) og Kommisjonen.

Forordning om netto null-industri

[Forordningen om netto null-industri](#) (Net Zero Industry Act) fra mars i år skal bidra til å styrke EUs utvikling av netto null-industri og et mer sikkert og bærekraftig energisystem. Det skal bli enklere og mer attraktivt å etablere netto null-industri i EU. Kommisjonen forslår et strategisk mål om at EUs kapasitet til å produsere de strategiske netto null-teknologiene innen 2030 skal dekke 40 prosent av EUs årlige behov.

Kommisjonen lister i forslaget opp åtte strategiske sektorene som skal få et enklere regelverk og raskere godkjennelsesprosesser:

1. Solcelle- og solvarmeenergi
2. Fornybar energi på land og til havs
3. Batterier og lagring
4. Varmepumper og geotermisk energi
5. Elektrolyserør og brenselceller
6. Bærekraftig biodrivstoff
7. Fangst og lagring av CO₂
8. Strømnetsteknologier

Andre nettonullteknologier inkluderes også, som små modul-reaktorer for kjernekraft og det Kommisjonen beskriver som «*advanced technologies to produce energy from nuclear processes with minimal waste from the fuel cycle*».

Behandlingen i Rådet

Rådet har ennå ikke kommet til enighet om forslaget. Uenigheten handler bl.a. om kjernekraft. Frankrike mener all kjernekraft må behandles på lik linje med annen netto null-teknologi.

Behandlingen i Europaparlamentet

Heller ikke Europaparlamentet har landet en felles posisjon, men det er ventet at ansvarlig komite (for industri, forskning og energi (ITRE)) vil avgi sin posisjon nå i oktober og er [ventet å bli godkjent som grunnlag for forhandlinger med Rådet i plenum i november](#).

Saksordføreren i ITRE, Christian Ehler (EPP, Tyskland) har bl.a. foreslått å:

- utvide definisjonen av «*net-zero technologies*» til å omfatte alle teknologier som bidrar til vesentlig kutt i utslipp av drivhusgasser, i tråd med artikkel 10(1) i [taksonomiforordningen \(EU\) 2020/852](#)
- etablere «*net-zero industry valleys*» for å fremme industriell symbiose
- kreve at medlemsstatene øremerker minst 25 prosent av inntektene fra salget av ETS-kvoter til å nå målene i forordningen om netto null-industri

ITRE vedtok på et møte i juli å [inkludere alle typer kjernekraft](#) som netto null-teknologi, ifølge Euractiv. Saksordfører Ehler støtter også Kommisjonens forslag om å opprette en ny strategisk teknologiplattform (*Strategic Technologies for Europe Platform/STEP*) og [øke bevilgningen til denne](#).

Norske synspunkter

Den norske regjeringen [ga sin posisjon til forordningene om netto null-industri og kritiske råmaterialer 14. juli](#).

Den norske regjeringen støtter i posisjonen om netto null-industri Kommisjonens [ambisjon om å bedre rammevilkårene for å investere i netto null-teknologier](#) som del av den grønne omstillingen og en mer effektiv saksbehandling. Regjeringen understreker samtidig at hensyn til miljø, lokale interesser og urinnbyggere må ivaretas. Regjeringen mener de foreslåtte bindende tidsfristene for saksbehandling virker urealistiske, og kan ikke støtte den foreslåtte mekanismen om stilltiende (*tacit*) godkjenning av søknader ved overskridelser av tidsfrister. Regjeringen peker på at karbonfangst-, transport- og lagring (CCS) må utvikles på europeisk skala, og at den norske staten har investert betydelige midler i Langskipprosjektet, som er ventet å bli satt i drift i siste halvdel av 2024. Regjeringen understreker at den ikke har vurdert rettsaktens EØS-relevans og eventuelt nødvendige tilpasninger. Regjeringen mener Kommisjonens forslag om en Net-Zero Europe Platform kan være nyttig, men at forslaget er lite konkret.

Forordning om kritiske råmaterialer

Forordningen om kritiske råmaterialer (Critical Raw Materials Act) har som formål å [sikre EU en diversifisert og bærekraftig forsyning av kritiske og strategiske råmaterialer](#). Det vil være avgjørende både for den grønne og digitale omstillingen som EU skal igjennom. Kommisjonen definerer i forslaget 34 kritiske råmaterialer (CRM), hvorav 16 vurderes som strategiske råmaterialer (SRM). Kommisjonen foreslår å:

- Utvinne minst 10 prosent av EUs årlige forbruk av SRM
- Foredle minst 40 prosent av EUs årlige forbruk av SRM
- Resirkulere minst 15 prosent av EUs årlige forbruk av SRM
- Begrense importen fra enkeltland for hvert enkelt SRM til maksimalt 65 prosent av årlig forbruk
- Styrke bærekraftskriteriene

Behandlingen i Rådet

[Rådet vedtok sin posisjon](#) under det svenske ordførerskapet i juni. Rådet vil øke ambisjonene om resirkulering og prosesserte råmaterialer og bærekraftskriterier og mener at nye regler må ta hensyn til medlemslandenes ulike utgangspunkt. Mer konkret ønsker Rådet å øke antall strategiske råmaterialer til 17 (inkludert aluminium), øke foredlingen fra 40 til minst 50 prosent og resirkuleringen fra 15 til minst 20 prosent. Rådet ønsker også en mer jevnlig oppdatering av listen av kritiske og strategiske råmaterialer, hvert tredje istedenfor hvert fjerde år.

Behandlingen i Europaparlamentet

Europaparlamentet ble enig om sin posisjon i september. Det betyr at Rådet og Parlamentet nå går inn i trilogforhandlinger med Kommisjonen om et endelig vedtak.

Europaparlamentet [støtter målet om å styrke EUs tilgang på og selvforsyning av kritiske råmaterialer, men dette må skje med økt fokus på sosiale og miljømessige hensyn](#). Parlamentet ønsker blant annet økt resirkulering og gjenbruk av råmateriale. Parlamentet mener det også er

viktig å etablere strategiske partnerskap med tredjeland for å få mer bærekraftige og trygge forsyningskjeder. Partnerskapene skal være til fordel for begge parter, med hensyn til bl.a. kunnskapsoverføring, arbeidsmiljø og miljøkrav til gruvedrift og produksjonsprosesser. EU er bl.a. [i dialog med Chile](#) om et slikt strategisk partnerskap. Komiteen ønsker også sterkere fokus på FoU om alternative materialer og produksjonsprosesser som kan erstatte strategisk viktige råmaterialer. Europaparlamentet støtter også forslaget fra Rådet om å øke EUs kapasitet til å dekke årlig behov for strategiske råmaterialer (SRM) fra 40 til 50 prosent, men legger til at opptil 20 prosent kan dekkes gjennom strategisk partnerskap med andre land.

Norske synspunkter

Den norske regjeringen [støtter i sin posisjon til Kommisjonen målet om å sikre tilgangen på kritiske råmaterialer](#) for å styrke Europas grønne og digitale omstilling. Regjeringen viser i sitt høringsinnspill til at Norge er en viktig leverandør av kritiske råmaterialer. Regjeringen mener at aluminium og grafitt bør defineres som strategiske råmaterialer. Med samme argumentasjon som for forordningen om netto null-industri, er regjeringen for effektiv saksbehandling, men skeptisk til bindende tidsfrister og imot bruken av stilltiende godkjenning ved overskridelser av saksbehandlingstid. Regjeringen støtter skjerpede krav til sirkularitet (kretsløpsøkonomi) og miljøavtrykk, og økt bruk av miljøkrav i offentlige anskaffelser. Regjeringen understreker i høringsuttalelsen at den ikke har vurdert EØS-relevansen eller nødvendige tilpasninger til denne rettsakten.

[Den 21. juni la regjeringen frem sin egen mineralstrategi](#). Noen viktige punkter i denne er blant annet at regjeringen ønsker å:

- Fullføre den geofysiske kartleggingen av Norge
- Innføre «fast track» for å redusere behandlingstiden og legge til rette for raskere tillatelsesprosesser for mineralprosjekter
- Innføre «One stop Shop» for å koordinere søknader og saksbehandling for kritiske og strategiske metall- og mineralprosjekter
- Stille strengere krav til klima og miljø, blant annet gjennom å prioritere prosjekter med høy miljøbevissthet
- Vurdere statlig mineralselskap eller fond

Felles EFTA-kommentar

I tillegg til det bilaterale norske innspillet, har Norge også tatt del i [et felles innspill fra EØS EFTA-landene i september](#). Her gjentas posisjonen om at behovet for mer effektiv saksbehandling må balanseres med forpliktelsene til å overholde krav knyttet til miljø, sosiale forhold og sikkerhet, samt lokale høringsprosesser. EØS EFTA-landene oppfordrer også EU til å inkludere aluminium og grafitt som strategiske råmaterialer. Les mer i [EU/EØS-nytt fra stortingsbiblioteket 29. september](#).

Utenriksministeren vil redegjøre for:

Helseberedskapssamarbeidet med EU

Bakgrunn: Helseberedskapspakken

Europakommisjonen [presenterte 11. november 2020](#) en helseberedskapspakke med en meddelelse og tre forordningsforslag som skal modernisere eksisterende [rammeverk for å møte alvorlige grensekryssende helsetrusler](#), og gi [Det europeiske smittevernbyrået \(ECDC\)](#) og [EUs legemiddelbyrå \(EMA\)](#) større innflytelse i forbindelse med kriseberedskap og -innsats. Med forslagene ønsket Kommisjonen en sterkere koordinering på EU-nivå for å intensivere innsatsen

mot covid-19 og å stå bedre rustet mot fremtidige helsekriser. Målet var og er å unngå kaoset som oppstod ved oppstarten av pandemien, da medlemsland konkurrerte med hverandre om medisinsk utstyr og hastestengte grenser. Kommisjonen ønsker sterkere EU-fullmakter til å overvåke og samordne innsatsen, og myndighet til å utstede formelle anbefalinger til EU-landene.

Med [helseberedskapspakken](#) tok Kommisjonen de første skrittene mot utviklingen av en helseberedskapsunion. Europaparlamentet og Rådet oppnådde 28. oktober 2021 en [foreløpig enighet om en forsterket rolle](#) for Det europeiske legemiddelbyrået (EMA), som skal sikre en mer effektivt håndtering av medisiner og medisinsk utstyr i kriser. Enigheten ble formelt vedtatt av [Parlamentet 20. januar 2022](#) og [Rådet 25. januar 2022](#). Vedtaket innebærer blant annet opprettelsen av to styringsgrupper dedikert til medisinmangel og mangel på medisinsk utstyr, og opprettelsen av en plattform som skal overvåke forsyningen av medisiner og forhindre mangler. Det nye regelverket trådte i kraft 1. mars 2022.

EU har også vedtatt de to andre rettsaktene i helseberedskapspakken: Forordningen som oppdaterer mandatet til Det europeiske smittevernssenteret (ECDC), og med det [styrker ECDCs arbeid innen områdene overvåking, tidlig varsling, beredskap og respons](#), samt forordningen om alvorlig grensekryssende helsetrusler (revisjon), som [skal styrke eksisterende strukturer og mekanismer](#) for bedre beskyttelse, forebygging, beredskap og respons mot alle helsefarer på EU-nivå.

Helseberedskapsmyndighet (HERA)

Kommisjonen supplerte 16. september 2021 forslagene i helseberedskapspakken med en pakke som [etablerer en europeisk helseberedskaps- og tiltaksmyndighet \(HERA\)](#). Pakken inneholder en meddelelse, en kommisjonsbeslutning og et bilag som beskriver opprettelsen av HERA, samt et forordningsforslag som skal sikre forsyning av kriserelevante medisinske mottiltak ved en folkehelsekrise. HERA etableres på grunnlag av kommisjonsbeslutningen som en intern myndighet under Kommisjonen. Europaparlamentet har ment dette gir lite involvering og innsyn og har kritisert løsningen, men Kommisjonen har forsvart den blant annet av hensyn til å få HERA raskt på plass.

HERA skal bidra til styrket helseberedskap gjennom samarbeid med nasjonale styresmakter, næringslivet og internasjonale partnere, og den skal levere risikovurderinger, analyser og støtte til forskning og innovasjon. I en krisesituasjon skal HERA raskt kunne sette i gang tiltak, og vil blant annet gis tilgang til et krisebudsjett for innkjøp av legemidler, medisinsk utstyr og innsatsfaktorer. Medlemslandene skal delta i et styre for HERA, og i en krisesituasjon vil det bli etablert et særskilt krisestyre. Europaparlamentet vil få observatørstatus i disse styrene. HERA vil få et budsjett på 6 milliarder euro for perioden 2022-2027. Kommisjonen presenterte 30. november 2022 sin første [statusrapport om helseberedskap](#), sammen med [HERAs første arbeidsplan](#).

Beslutningen om HERA er ikke merket som EØS-relevant. I møtet i [Europautvalget 31. januar 2022](#) orienterte helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol om samarbeid med EU under pandemien og om fremtidige helsekriser. Her sa hun blant annet at samarbeidet med EU har vært avgjørende for håndteringen av pandemien i Norge, og at regjeringen arbeider for å delta i EUs samarbeid om helseberedskap og kriserespons: «*Uten en tilknytning nå kan vi ikke forvente at EU vil åpne opp for oss ved neste krise. Man kan sjelden skaffe seg forsikring når uhellet først er ute. Jeg har ikke tenkt å risikere at den norske befolkningen står uten medisinske mottiltak mens resten av Europa sikrer seg. I dag er vi tett knyttet til EUs helseberedskap og kriserespons, men tilknytningen vår er delvis basert på adhocløsninger for akkurat denne pandemien. Det er sårbart. Vi mener at Norge, på lik linje med våre europeiske naboer, må bli med på dette felles beredskapsløftet. Vi er en del av det indre markedet. Vår yttergrense er EUs yttergrense, og neste helsekrise vil ramme oss alle. Vi er allerede i dialog*

med EU og sentrale EU-land, og vi har foreløpig fått positive tilbakemeldinger. Det er vi glad for».

Status for arbeidet med å styrke Norges deltakelse i EUs helseberedskapssamarbeid

Da daværende utenriksminister Anniken Huitfeldt orienterte om regjeringens arbeid for å styrke Norges deltakelse i EUs helseberedskapssamarbeid i [EU/EØS-redegjørelsen 2. mai 2023](#) sa hun følgende: «I tråd med Koronakommisjonens anbefalinger, arbeider regjeringen for å styrke vår deltakelse i EUs helseberedskapssamarbeid. En del av regelverket vil innlemmes i EØS-avtalen. Det som faller utenfor EØS-samarbeidet må imidlertid forankres i en egen avtale med EU. Det er dialog mellom kommisjonen og Norge om en slik bilateral avtale. For Norge er det viktig at den sikrer tilgang til legemidler, vaksiner og annet medisinsk utstyr på lik linje med EUs medlemsland. Kommisjonen har signalisert at det er rettslige og tekniske utfordringer knyttet til utformingen av avtalen. Dette henger sammen med at samarbeidet om helseberedskap er utenfor rammene for det indre marked og dermed også EØS-samarbeidet. Det pågår et arbeid i kommisjonen for å håndtere disse utfordringene. Det er for tiden langsam fremdrift i arbeidet, og vi dytter på der vi kan.»

Forsker ved NUPI og professor ved Høgskolen i Innlandet, Marianne Riddervold, [sa til Altinget.no i april](#) at «Når det gjelder EUs avtaler med tredjeland har EU nå et fokus østover, mot Ukraina og den delen av Europa på grunn av krigen. Det kan bidra til å forklare hvorfor disse forhandlingene tar tid». Ifølge Riddervold er det også noen juridiske utfordringer ved en slik avtaleinngåelse som må løses før det åpnes for forhandlinger. Altinget.no skriver at HERA innebærer et nytt institusjonelt konsept i EU-sammenheng: «HERA er en samordningsmekanisme, men EU har valgt å opprette det som et eget General Direktorat i EU-kommisjonen, som vil tilsvare et norsk departement. Dette for å kunne være mer handlekraftig i en krisesituasjon, enn hvis det hadde ligget i et byrå. Et General Direktorat finansieres gjennom EUs felles budsjett. Det finnes ikke i dag en ordning for at land utenfor EU skal kunne betale inn til EUs felles budsjett, og dermed er dette en juridisk utfordring som må løses».

Helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol møtte EUs helsekommissær Stella Kyriakides i Brussel 26. september. Hun uttalte etter møtet til [Altinget.no](#) at «Vårt mål er å delta i EUs samarbeid om helseberedskap og kriserespons – på så like vilkår som mulig med EUs medlemsland. Det finnes ikke et ansvarlig alternativ for Norge til EUs styrkede helseberedskap. (...) Det gode samarbeidet Norge har med EU på helsesiden ble gjensidig understreket av både kommissær Kyriakides og meg. Vi er opptatt av å solidarisk bidra til en sterkere europeisk helseberedskap. Jeg opplevde kommissæren som lyttende og positiv». På spørsmål fra TV2 om [når det kan startes reelle forhandlinger](#), svarte Kjerkol: «Dette er en del av forberedelsene til det, jeg kan ikke gi deg noe eksakt tidslinje for når det vil starte».

Statsminister Jonas Gahr Støre [møtte Europakommisjonens president Ursula von der Leyen 5. oktober](#), da begge deltok på European Political Community i Granada. Tema for samtalen var blant annet grønn omstilling, støtten til Ukraina og styrket samarbeid på helseområdet. Ursula von der Leyen skal her ha uttrykt at hun er positiv til norsk deltagelse i det europeiske helsesamarbeidet.

For øvrig planlegger Helse- og omsorgsdepartementet å legge frem en Meld St. [En motstandsdyktig helseberedskap – fra pandemi til krig i Europa](#) i november.

Forhandlingene med EU om ny avtale om EØS-finansieringsordninger og avtale om markedsadgang for sjømat

Forhandlinger om en ny periode for EØS-midler startet 16. juni 2022. Målet med midlene er å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller og styrke Norges bilaterale forhold til mottakerlandene. Regjeringen har uttalt at den vil legge spesielt vekt på å fremme og verne

demokrati og å fremme rettsstatsprinsipper. Den norske forhandlingsdelegasjonen ledes av Norges tidligere ambassadør til EU, Rolf Einar Fife.

Den forrige avtalen for perioden 2014-2021 ble inngått i 2015 og godkjent av Stortinget i 2016. Den omfattet både en EØS-mekanisme og en norsk mekanisme. Mens tidligere avtaler hadde hatt en varighet på fem år, gjaldt den nye avtalen for sju år. Den medførte at Norge skulle betale i alt 388 millioner euro årlig til de ulike mottakerlandene i EU i perioden. Dette utgjorde 97,7 prosent av det totala bidraget og ble i 2015 beregnet til å utgjøre om lag 3,3 milliarder kroner per år og en økning på om lag 11 prosent i forhold til forrige periode.

Fordelingen mellom mottakerlandene ble basert på innbyggertall og BNP. Polen er det desidert største mottakerlandet. For perioden 2014-2021 ble det forhandlet fram rammeavtaler med 14 av de 15 mottakerlandene. Det ble ikke inngått en avtale med Ungarn på grunn av uenighet om forvaltningen av midler som skulle gå til sivilsamfunnet. Det medfører at Ungarn ikke mottok noen EØS-midler for denne perioden. [Siden programperioden 2014-2021 kom sent i gang, avsluttes den ikke før 30. april 2024.](#)

Parallelt med en ny avtale for EØS-midler forhandles det nå også om markedsadgang for fisk og sjømat. Partene har også etablert to arbeidsgrupper, en for sjømat og en for EØS-midlene. Norges forhandlingsleder Rolf Einar Fife uttalte i september at [forhandlingene blir krevende.](#)

Seneste møte mellom forhandlingslederne på EU- og EFTA-siden var 16. oktober. Det er for tidlig å si når forhandlingene ferdigstilles. Jo lenger forhandlingene om en ny periode for EØS-midlene og markedsadgang for fisk trekker ut, jo større er faren for et gap mellom inneværende og ny periode. Dette vil naturlig nok kunne få konsekvenser for prosjekter i mottakerland som ønsker å søke om å videreføre sine aktiviteter fra en inneværende til ny periode, men det vil også kunne få konsekvenser for kontoret i Brussel som administrerer EØS-midlene (FMO). I [redegjørelsen til Stortinget 3. mai](#) understreket tidligere utenriksminister Huitfeldt at «*Fordi forhandlingene tar tid, risikere vi nå et gap mellom dagens ordning med EØS-midler og en ny periode.*»

Når forhandlingsresultatet er klart, vil det bli forelagt Stortinget for godkjenning, i tillegg til parlamentene i de to andre EFTA-statene, samt i EUs råd og parlament.

Status for klimadelen av Klar for 55-pakken: EØS-innlemmelse og nasjonal gjennomføring

EUs klimalov har fastsatt et juridisk bindende mål om at utslippet av drivhusgasser fra EU skal reduseres med minst 55 prosent innen 2030 fra nivået i 2005. Europakommisjonen la frem Klar for 55-pakken i juli 2021 og ytterligere tre rettsakter i desember 2021 for å bidra til at EU innfrir egen klimalov. Mesteparten av [Klar for 55-pakken](#) er nå vedtatt av EU. Nedenfor gir vi en kort beskrivelse av innholdet i de aktuelle rettsaktene og oppfølgingen i Norge.

Revisjon av kvotedirektivet

Revisjon av direktivet om [handel med CO2-kvoter](#) (ETS) har som mål å skjerpe og utvide kvotehandelsystemet. Innen 2030 skal antall kvoter reduseres med 62 prosent fra nivået i 2005, mot tidligere vedtatt reduksjon på 43 prosent. Kvotehandelsystemet skal utvides til å gjelde maritim transport og et eget kvotesystem (ETS₂) for utslipp fra veitrafikk, oppvarming av bygninger og ikke-kvotepiktig industri.

Det reviderte ETS-direktivet ble formelt vedtatt i april 2023. Regjeringen foreslår i [Prop. 3 LS \(2023-2024\)](#) å inkludere maritim sektor i kvotehandelsystemet. Regjeringens har ment at det bør være [frivillig](#) for EFTA-landene Norge, Island og Liechtenstein å innføre et eget kvotesystem

for veitrafikk, bygninger og ikke-kvotepliktig industri. Norsk CO₂-avgift vil trolig overstige forventet kvotepris i ETS₂, ifølge Regjeringen. ETS₂ er nå vedtatt innlemmet av EØS-komiteen. Ifølge Prop. 3 LS (2023-2024) kan Norge søke om unntak fra kvoteplikt for utslippene i ETS₂ fordi utslippene allerede har høye CO₂-avgifter. Klima og miljødepartementet vil komme tilbake til hvordan vedtaket skal gjennomføres i norsk rett.

Revisjon av innsatsfordelingsforordningen

Revisjon av [innsatsfordelingsforordningen](#) skal redusere utslippene fra ikke-kvotepliktig sektor (veitransport, jordbruk, bygninger, småindustri og avfall) med 40 prosent innen 2030 fra nivået i 2005, mot tidligere vedtatt reduksjon på 29 prosent. Rettsakten skjerper medlemslandenes bindende nasjonale mål for 2030 og de årlige utslippsgrensene, men har [gitt økt fleksibilitet](#).¹¹ EU/EØS-land, deriblant de nordiske (inkludert Norge og Island), kan bruke en begrenset mengde ETS-kvoter for å oppnå målene i ikke-kvotepliktig sektor. Medlemslandene kan også låne overoppnåelse av utslippskuttene i eget og andre land for å innfri en begrenset del av de årlige utslippsgrensene. (Inntil 7,5 prosent i 2021-2025, 5 prosent i 2026-2029, og 0 prosent i 2030 nasjonalt, og 10 prosent i 2021-2025 og 15 prosent i 2026-2030 mellom landene. Etter endelig oppgjørstatus for 2030 kan alle utslippskutt over målet (overskudd) selges mellom landene). Det er også mulig å spare kutt i ett år til påfølgende år.

Revidert forordning ble formelt vedtatt i mars 2023. [Rettsakten må innlemmes i EØS-avtalen](#) dersom Norge skal videreføre klimasamarbeidet med EU, ifølge Regjeringen. I likhet med gjeldende forordning er regjeringens posisjon at forordningen ikke er EØS-relevant og dermed innlemmes i Protokoll 31 etter vedtak gjennom vedtak i EØS-komiteen. Det betyr trolig at Norge vil måtte øke kuttet i utslippene i ikke-kvotepliktig sektor fra 40 til 50 prosent innen 2030 fra nivået i 2005. [Kommisjonen](#) skriver følgende om Norges deltakelse i innsatsfordelingsforordningen:

«In addition to EU Member States, Iceland and Norway have agreed to implement the Effort Sharing Regulation and commit to binding 2030 emission reduction targets. They apply the same rules and have the same obligations and flexibilities as EU Member States, to allow for a fair and cost-efficient achievement of their targets. Moreover, they also adopted national plans describing their existing and planned policies and measures and how they intend to meet the requirements of the Effort Sharing and LULUCF (Land Use, Land Use Change and Forestry) Regulations. The commitments of Iceland and Norway on the Effort Sharing Regulation will be revised in view of the amendments operated by the 2023 revision of the Effort Sharing Regulation.»

LULUCF-forordningen

Revisjon av forordningen om [utslipp og opptak i arealbruk- og skogsektoren](#) (LULUCF-forordningen) skjerper målet om samlet karbonopptak i LULUCF-sektoren fra 225 til 310 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2030 i EU med bindende mål for hvert enkelt medlemsland. De vesentligste skjerpelsene i forordningen innføres fra 2026.

Revisjonen ble formelt vedtatt i mars 2023. [LULUCF-forordningen må innlemmes i EØS-avtalen](#) protokoll 31 dersom Norge skal videreføre klimasamarbeidet med EU. Ifølge Regjeringens EØS-notat fra desember 2021 må Norge [øke sitt årlige netto karbonopptak i LULUCF-sektoren](#) med anslagsvis 1,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2030. De foreløpige beregningene viste at gapet mellom mål og fremskrevne utslipp og opptak vil kunne øke fra 27 til 32 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2030. Det vil øke behovet for nye og forsterkede virkemidler i sektoren, ifølge Regjeringen.

En karbongrensemekanisme (CBAM)

Ny forordning for å innføre [karbongrensemekanisme](#) (CBAM) skal utligne forskjellen i kostnad mellom EU og land som ikke har tilsvarende kvotehandelssystem.

Forordningen ble formelt vedtatt av Rådet i april 2023. [CBAM skal introduseres gradvis](#) gjennom en prøveperiode fra 1. oktober 2023 til 31. desember 2025. I første omgang skal importører av sement, jern og stål, aluminium, kunstgjødsel, elektrisitet og hydrogen fra tredjeland. Prøveperioden skal bidra til å etablere best mulig metodologi for ordningen gi involverte aktører nyttig informasjon.

Norge deltar foreløpig ikke i denne prøveperioden. Regjeringen legger i en pressemelding 12. oktober til grunn at [CBAM ikke er EØS-relevant](#) og at Norge [ikke er rettslig forpliktet til å innlemme rettsakten i EØS-avtalen](#). Regjeringen begrunner dette med at CBAM regulerer import fra tredjeland, og at forordningen ikke vil berøre konkurranseforholdene i det indre markedet på en slik måte at rettsakten må innlemmes i EØS-avtalen. Samtidig er regjeringen opptatt av at norsk karbonprising skal redusere utslipp, ikke flytte dem til utlandet. Regjeringen er derfor åpen for å diskutere løsninger på dette med EU, slik at norske virksomheters internasjonale konkurransevne kan ivaretas. Norske myndigheter vil derfor vurdere om forordningen skal innlemmes i EØS-avtalen eller på annen måte gjennomføres i norsk rett. Norske myndigheter vil gå i dialog med EU og EFTA-landene om dette. I EØS-notatet skriver regjeringen også at koblingen til kvotedirektivet, og at CBAM-forordningen er hjemlet i Traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV) som en rettsakt på miljøområdet, trekker i retning av at forordningen kan anses som EØS-relevant.

Om og hvordan CBAM innføres i Norge, vil blant annet avhenge av utfallet av dialogen mellom EU og EFTA-landene, skriver regjeringen i sin pressemelding 12. oktober. Det er også viktig for Norge at dette kan gjøres uten at norske forpliktelser under WTO avtalen brytes, og på en måte som ivaretar Norges handelspolitiske interesser. «Regjeringen har ikke tatt endelig stilling til om CBAM skal innføres i Norge. CBAM reiser flere prinsipielle klima- og handelspolitiske spørsmål. Regjeringen er opptatt av å ivareta norske interesser overfor våre handelspartnere både i og utenfor EØS», sier finansministeren.

Ifølge [Energi og Klima](#) er Klar for 55-pakken krevende for regjeringen, og heller ikke et møte mellom regjeringen og EU den 20. september skal tilsynelatende ha gitt noen avklaringer.

Utslipp fra person- og varebiler

Revisjon av forordning om [utslippsstandarder for CO₂-utslipp fra personbiler og varebiler](#) setter som mål at alle nye personbiler og varebiler er nullutslippsbiler i 2035. Kutt i gjennomsnittlig utslipp fra nye personbiler er skjerpet fra tidligere mål om 37,5 til 55 prosent innen 2030 sammenlignet med 2021, og fra 31 til 50 prosent for varebiler. Det er ingen endringer i kravene for 2025.

Rettsakten ble formelt vedtatt i mars 2023. Regjeringen mener de skjerpede kravene vil [innfris med videreføring av dagens politikk](#) i Norge.

Bærekraftig drivstoff for luftfart

Ny forordning om [bærekraftige drivstoff for luftfart](#) – *ReFuelEU Aviation* – innebærer at bærekraftig drivstoff i luftfarten skal økes til minimum 2 prosent i 2025, 6 prosent i 2030, 20 prosent i 2035, 34 prosent i 2040, 42 prosent i 2045 og 70 prosent i 2050. Fly som tar av fra flyplasser i EU kan bare fylle drivstoff som er nødvendig for neste flystrekning, for å unngå ekstra vekt. Flyplassene må bygge ut nødvendig infrastruktur for bærekraftig drivstoff.

Den nye forordningen ble vedtatt nå i oktober 2023. [Norge innførte et omsetningskrav](#) om 0,5 prosent avansert biodrivstoff til luftfart i 2020, som første land i verden. Stortinget vedtok under

behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2023 å be regjeringen fremme forslag om å øke omsetningskravet til 2 prosent fra 1. januar 2024. I statsbudsjettet for 2024 redegjør Regjeringen for oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak nr. 916 16. juni 2023, at omsetningskravet ikke endres i 2024, men at et krav om økt bruk av avansert drivstoff i luftfarten i Norge [bør følge samme opptrappingsplan som i EU](#). Den nye forordningen kan øke kravene til norske lufthavner og drivstoffomsettere. Regjeringen forventer at flyreisene blir dyrere som følge av at økte drivstoffkostnader veltes over på passasjerene. Samtidig kan forslaget om økt bruk av bærekraftig drivstoff bidra til å skape arbeidsplasser. Regjeringen vurderer nå om alle punktene i forordningen er EØS-relevans eller akseptable, ifølge EØS-notatet fra juni 2023.

Fornybar og lavkarbon drivstoff i skipsfarten

Ny forordning om [fornybar og lavkarbon drivstoff i skipsfarten](#) – *FuelEU Maritime* – slår fast at gjennomsnittlig drivhusgassintensitet i drivstoffet i maritim sektor skal reduseres med 2 prosent i 2025, 6 prosent i 2030, 14 prosent i 2035, 31 prosent i 2040, 62 prosent i 2045 og 80 prosent i 2050. Kravene gjelder skip over 5 000 bruttotonn, med unntak for fiskefartøy. Passasjerskip og containerskip [skal kobles til landstrøm](#) når de ligger til havn i over to timer om de ikke har annen nullutslippsteknologi. Dette kravet gjelder for store EU-havner fra 2030, og for alle andre havner fra 2035.

Forordningen ble formelt vedtatt i juli 2023. FuelEU Maritime setter [helt nye krav til aktørene](#) og trolig økte investeringsbehov og økte driftskostnader, ifølge Regjeringen. Skip som bryter kravene, skal pålegges bøter – «FuelEU Penalty» - for å sikre oppfølging og like konkurransevilkår. Midlene som kreves inn via bøtene skal fordeles til fellesprosjekter gjennom [Innovasjonsfondet](#) tilknyttet kvotesystemet. Regjeringen er positive til økt bruk av bærekraftig drivstoff i skipsfarten, men viser til at unntak for skip under 5 000 bruttotonn kan virke konkurransevridende og ikke vil være tilstrekkelig for å nå klimamålene for innenriks skipsfart. Den nye forordningen bør samordnes med kvotesystemet, forordningen om overvåking, rapportering og verifikasjon av klimagassutslipp fra skip som anløper EU-havner ([MRV-forordningen](#)) og forordningen om utbygging av infrastruktur for alternativ drivstoff (AFIR-forordningen). Ifølge EØS-notatet vil Regjeringen vurdere om og på hvilke vilkår den vedtatte forordningen skal gjøres gjeldende i Norge. Endringer i regelverk som er innlemmet i EØS-avtalen vil uansett være EØS-relevante, fastslår Regjeringen.

Alternative brensel i transportsektoren

Revisjon av forordning om [infrastruktur for alternative brensel i transportsektoren](#) – AFI-forordningen (AFIR) – slår fast at det ved utgangen av 2025 skal være ladestasjoner for personbiler for hver 60 km på hovedveinettet ([TEN-T nettverket](#)), og innen utgangen i 2030 for tunge kjøretøy. Innen utgangen av 2030 skal det være en hydrogenstasjon for hver 200 km på hovedveinettet. Det stilles også krav om stasjoner for flytende metan og til betalingsløsninger, prising og ladesystem. For havnene setter forordningen krav om tilgang til landstrøm innen 2030. På flyplassene skal alle fly ved terminal ha tilgang til strøm innen utgangen av 2025 og for alle andre oppstillingsplasser fra 2030.

Forordningen ble endelig formelt vedtatt i juli 2023. Direktiv 2014/94/EU om infrastruktur for alternative drivstoff er gjennomført i norsk rett. AFI-forordningen vurderes [EØS-relevant og akseptabel](#), men vil kreve endring i gjeldende lov eller ny lov, ifølge Regjeringen. Forordningen vil bidra til å nå klimamålene innen transportsektoren, men økonomiske og administrative konsekvenser er foreløpig ikke vurdert, ifølge Regjeringens EØS-notat.

Direktivet om fornybar energi

Revisjon av direktiv om [fornybar energi](#) setter som mål å øke fornybarandelen i EU til minst 42,5 prosent (med en ambisjon om å nå 45 prosent) innen 2030 fra tidligere mål på 32 prosent. I 2022 var fornybarandelen i EU på 22 prosent. Direktivet setter også sektormål for fornybarandel på 49 prosent i bygninger i 2030, årlig vekst i fornybarandel i industrien på 1,6 prosent, 42 prosent av hydrogenproduksjon i 2030 med ikke-biologisk, fornybar energi i 2030, årlig økning i fornybarandel i kjøling og oppvarming på 0,8 prosent frem til 2025, og 1,1 prosent fra 2026 til 2030. For transportsektoren kan medlemslandene velge å sette mål for utslippsintensitet (-14,5 prosent) eller fornybarandel (29 prosent) innen 2030. Direktivet legger opp til raskere søknadsbehandling for utbygging av fornybar energi og økt integrering av fornybar energi i strømmettet. Ordningen med [opprinnelsesgarantier er utvidet](#).

Revidert direktiv ble formelt vedtatt i oktober 2023. Det nye direktivet endrer fornybardirektivet fra 2018, som inngikk i [EUs tiltakspakke for ren energi](#) (den fjerde energimarkedspakken). Det opprinnelige fornybardirektivet fra 2009 er innlemmet i EØS-avtalen, mens fornybardirektivet fra 2018 [fortsatt er i prosess](#), ifølge regjeringens EØS-faktanotat. Det er foreløpig ingen vurderinger av det nye reviderte direktivet i EØS-notatbasen.

Energieffektivisering

Revisjon av direktiv om [energieffektivisering](#) setter som et bindende mål for EU å redusere sluttforbruket av energi med 11,7 prosent i 2030, sammenlignet med framskrivninger fra 2020. I snitt skal sluttforbruket av energi reduseres med 1,49 prosent per år, økende til 1,9 prosent i 2030. Offentlig sektor skal redusere sitt sluttforbruk av energi med 1,9 prosent per år.

Revidert direktiv ble formelt vedtatt i juli 2023. Regjeringen har konkludert med at EUs første [energieffektiviseringsdirektiv fra 2012 skal innlemmes i EØS-avtalen](#), men direktivet er ennå ikke innlemmet. Imens har direktivet fra 2012 blitt [revidert](#) i 2018, som del av ren energipakken, og nå i 2023. Det siste direktivet er, som de foregående, merket EØS-relevant.

Bygningers energiytelse

Revisjon av direktiv om [bygningers energiytelse](#) skal bidra til å gjøre bygningene i EU mer energieffektive. Direktivet skal forslagsvis sette krav om at alle nye offentlige bygg er null-utslipp i 2028 og alle nye bygninger i 2030, og at alle nye bygg skal ha energisertifikat. Eksisterende bygg (som ikke er boliger) skal innfri krav om maksimalt energirobruk per m². Energiytelsen til alle boliger skal også forbedres frem mot målet om at alle bygg har null-utslipp i 2050. Rådet vedtok sin posisjon i oktober 2022. Europaparlamentet vedtok sin posisjon i mars 2023 og partene er nå i [trilogforhandling](#).

[Det første direktivet om bygningers energiytelse](#) fra 2002 (byggningsenergidirektiv I) ble innlemmet i EØS-avtalen i 2004 og gjennomført i norsk rett i 2007. Direktivet om bygningers energiytelse fra 2010 (byggningsdirektiv II) ble [innlemmet i EØS-avtalen i april 2022](#) og [gjennomført i norsk rett](#) i juni 2023. EU vedtok nytt endringsdirektiv av byggningsenergidirektiv II i 2018, som del av ren energipakken. [Revisjonen av byggningsdirektiv II fra 2018](#) er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen. Regjeringen har foreløpig bare publisert et [faktanotat om det siste forslaget til nytt revidert byggningsdirektiv som for øyeblikket er i trilogforhandlinger](#).

Gass og hydrogen

En ny [gassmarkedspakke for hydrogen og avkarbonisert gass](#) omfatter revisjon av gasstransmisjonsforordningen og gassmarkedsdirektivet. Formålet med pakken er å redusere bruken av fossil energi og øke bruken av fornybar energi. Rettsaktene fastsetter et felles

regelverk for fornybar gass, naturgass og hydrogen, og et rammeverk for egen infrastruktur for hydrogen.

Rådet og Europaparlamentet vedtok sin posisjon i mars 2023, og er nå i [trilogforhandling](#). Det gjeldende gassmarkedsregelverket fra 2009 er [innlemmet i EØS-avtalen](#) og gjennomført i norsk rett. Innlemming av den nye markedspakken vil kreve endring i norsk lov og behov for Stortingets samtykke.

Metanutslipp fra energisektoren

Ny forordning for å [reducere metanutslippene fra energisektoren](#) omfatter krav om å overvåke, rapportere og redusere metanutslipp fra energisektoren. Lekkasjer skal repareres, ventilering og faking skal reduseres. Det skal også settes krav om informasjon til import av fossil energi til EU. Metan har 28 ganger større klimaeffekt enn CO₂ i et 100 års perspektiv og 84 ganger i et 20 års perspektiv, ifølge Kommisjonen. Energisektoren antas å stå for 19 prosent av metanutslippene i EU og har potensial for kostnadseffektive, raske og effektive utslippskutt.

Rådet vedtok sin posisjon til forordningen i desember 2022, mens Europaparlamentet vedtok sin i mai 2023. Det pågår nå trilogforhandlinger om forordningen. Den norske regjeringen [ønsker videre dialog med EUs institusjoner](#) om hvordan forslaget kan forbedres for å sikre reduksjon av metanutslipp på en forholdsmessig måte. Om alle fulgte norsk standard, med forbud mot gassfaking som ikke er nødvendig av sikkerhetshensyn ville utslippet av metan fra petroleumsvirksomhet falle med 90 prosent, ifølge Regjeringen.

Skatt på energiprodukter og elektrisitet

Revisjon av direktivet om [skatt på energiprodukter og elektrisitet](#) (energiskattedirektivet) skal bidra til å gjennomføre *European Green Deal* med renere energi og grønnere industri.

Det er fortsatt diskusjon i Rådet om direktivet. I juni 2023 etterspurte Europaparlamentets Komité for økonomiske og monetære saker (ECON) Kommisjonen om [oppdaterte vurderinger av konsekvensene](#) av forslaget. Energiskatteforslaget forutsetter enstemmighet i Rådet, etter konsultasjon med Europaparlamentet og Det europeiske økonomiske og sosiale utvalg (EESC). Skatt og avgifter er ikke omfattet av EØS-avtalen. Direktivet kan likevel være [relevant for Norge](#), ettersom ESAs miljøstøttereigningslinjer viser til direktivet.

Sosialt klimafond

Som del av Klar for 55-pakken foreslo Kommisjonen å etablere et [Sosialt Klimafond](#) for å beskytte sårbare husholdninger, små bedrifter og transportbrukere mot høye kostnader som følge av økte klimakrav til bygninger og veitransport.

Forslaget ble formelt vedtatt i april 2023. Forordningen er [ikke merket som EØS-relevant](#) fra EUs side, men [Norge har forpliktet seg til å overføre klimakvoter tilsvarende om lag 5.5 mrd. kroner inn i fondet](#). Ifølge Klima og Energi, skal dette ha vært [et krav fra EU](#) i forbindelse med diskusjonene med EU om innlemmelse av det reviderte kvotehandelsregelverket i EØS-avtalen. Til Klima og Energi sier tidligere klima- og miljøminister Espen Barth Eide at dette ikke er penger som Norge kunne brukt på noe annet. Dersom Norge ikke hadde sagt ja til hele pakken, ville ikke Norge heller ha fått de økte kvoteinntektene som nå blant annet brukes til et fond for de svakest stilte i EU. «*Dette kan sees på som en solidaritetshandling*», sier Eide.

Andre relevante saker:

Dette står ikke på dagsorden for møtet, men tas med som bakgrunn siden det kan være relevant for Europautvalget.

Kommisjonens arbeidsprogram for 2024

[17. oktober la Europakommisjonen frem sitt arbeidsprogram for 2024](#) med tittelen «*Delivering today and preparing for tomorrow*». Kommisjonspresident Ursula von der Leyen understreket at målet med nye initiativer i 2024 er å sikre EUs konkurransekraft og økonomiske sikkerhet, mot et bakteppe av store geopolitiske, økonomiske, samfunnsmessige og teknologiske utfordringer.

Hvert år vedtar Kommisjonen et arbeidsprogram som beskriver de viktigste initiativene for det kommende året. Programmet omhandler hvordan Kommisjonen vil levere på sine politiske prioriteringer. Programmet for 2024 følger opp strategien for å [fremme EUs langsiktige konkurransekraft](#) og støtte til [små og mellomstore bedrifter](#), og har fokus på forenklinger for næringslivet. I tillegg annonseres enkelte nye initiativer under de [seks politiske hovedprioriteringene til Kommisjonen](#).

Det er begrenset med nye initiativer i programmet. Kommisjonens begrunnelse for dette er at [mer enn 90 prosent av initiativene i henhold til de politiske retningslinjene for 2019-2023](#) allerede er fulgt opp, samt at det er kort til tid til europaparlamentsvalget. De nye initiativene bygger på von der Leyens [tale om Unionens tilstand i september](#) og [hensiktserklæringen](#) i forbindelse med denne.

[Fakta-arket](#) gir oversikt over hvilke nye initiativ som planlegges på de seks prioriterte områdene til Kommisjonen i perioden 2019-2024 (se neste side):

A European Green Deal

1	Wind power package	European wind power package (non-legislative, Q4 2023)
2	2040 climate target	2040 climate target (non-legislative, Q1 2024)
3	Water resilience	Initiative for water resilience (non-legislative, Q1 2024)

A Europe Fit for the Digital Age

4	A safe space for the green and digital transition	EU space law (legislative, incl. impact assessment, Articles 114 and 191 TFEU, Q1 2024) Strategy on space data economy (non-legislative, Q1 2024)
5	Artificial intelligence to serve European innovation and competitiveness	Initiative to open up European supercomputer capacity to ethical and responsible artificial intelligence start-ups (legislative and non-legislative, Q1 2024)

An Economy that Works for People

6	Biotech and biomanufacturing	EU biotech and biomanufacturing initiative (non-legislative, Q1 2024)
7	Social dialogue	Follow-up to the Val Duchesse summit (Q1/Q2 2024)
8	Green and digital transition, open strategic autonomy	Advanced materials for industrial leadership (non-legislative, Q1 2024)
9	European Works Council	Initiative on rules on the European Works Council (legislative or non-legislative, incl. impact assessment, Article 153(2)(b), in conjunction with Article 153(1)(e) TFEU, Q1 2024, responds to Article 225 TFEU resolution P9_TA(2023)0028 'Revision of the European Works Councils Directive')

A Stronger Europe in the World

10	Strengthening partnerships	Joint Communication on a strengthened partnership with Africa (non-legislative, Q2 2024)
11	European defence	European defence industrial strategy (legislative and/or non-legislative, Q1 2024)

Promoting our European Way of Life

12	Fight against migrant smuggling	Update the legal framework and strengthen co-operation to fight the smuggling of migrants (non-legislative and/or legislative, Articles 83(2) and 79(2)(c) TFEU, Q4 2023)
13	A joint European degree	Joint European degree (non-legislative, Q2 2024) Council Recommendation on attractive and sustainable careers in higher education (non-legislative, Articles 165 and 166 TFEU, Q2 2024) Council Recommendation on a European quality assurance and recognition system (non-legislative, Articles 165 and 166 TFEU, Q2 2024)

A New Push for European Democracy

14	Preparing for enlargement	Communication on pre-enlargement reforms and policy reviews (non-legislative, Q2 2024)
15	Child protection	Commission Recommendation on integrated child protection systems (non-legislative, Article 292 TFEU, Q1 2024)

Ytterligere informasjon fremgår i [vedlegg til arbeidsprogrammet](#), som er strukturert som følger:

Vedlegg 1: Nye initiativ (klippet inn ovenfor)

Vedlegg 2: Vesentlige forslag og initiativ for å rasjonalisere rapporteringskrav, evalueringer og "fitness checks"

Vedlegg 3: Utestående forslag hvor Kommisjonen ønsker at medlovgiverne skal komme til enighet (156 stk)

Vedlegg 4: Tiltente tilbaketrekninger av ventende forslag (6 stk)

I [meddelelsen](#) skriver Kommisjonen om hva den har oppnådd siden tiltredelsen innen de seks prioriterte hovedområdene. Nye initiativ under EUs grønne omstilling omtales slik: «Kommisjonen vil starte prosessen for å etablere et klimamål for 2040, for å holde EU på kurs mot klimanøytralitet innen 2050. Den vil presentere den europeiske vindkraftpakken for å fremskynde utplasseringen av vindturbiner, forbedre tilgangen til finansiering og støtte internasjonal konkurransevne av europeisk industri. Vi vil legge fram et initiativ om industriell karbonhåndtering som fastsetter en strategi for miljømessig bærekraftig karbonfangst, - utnyttelse og- lagring i EU, med tanke på dens betydning for å nå karbonnøytralitet. Vi vil vedta et initiativ om vannresiliens for å sikre tilgang til vann for innbyggere, natur og økonomi, samtidig som vi takler katastrofal flom og vannmangel, samt et initiativ for å identifisere og vurdere hvordan vi best kan håndtere klimarisiko på tvers av EUs politikkområder.»

For videre lesning om planer for øvrige politikkområder, se:
A Europe fit for the digital age (s. 9)
An economy that works for people (s.10)
A stronger Europe in the world (s. 12)
Promoting our European way of life (s. 13)
A new push for European democracy (s. 14)

Delivering today and preparing for tomorrow

I [meddelelsen](#) understreker Kommissjonen viktigheten av å slutføre pågående lovgivningsprosesser og redegjør kort for pågående initiativer, herunder ulike tiltak for å støtte Ukraina. Spesifikt nevnes forberedelser til kommende EU-utvidelser og at Kommissjonen vil fremme en meddelelse «*on preenlargement reforms and policy reviews to see how each policy would be affected by a larger Union and how the European institutions would work.*»

Forenklinger for næringslivet

Under overskriften «*Better Regulation, implementation and enforcement of EU law*» fremhever Kommissjonen at reduserte administrative byrder er vesentlig for å opprettholde konkurransekraften til næringslivet i EU. Når det gjelder [vedlegget til arbeidsprogrammet](#) og punkt 2 nevnt over, er noen av rasjonaliseringstiltakene allerede presentert (15 forslag og initiativ siden mars 2023), mens noen forslag presenteres samtidig med arbeidsprogrammet (se under) eller senere. Kommissjonen fokuserer på «[Better regulation, burden reduction and red tape cuts](#)», og målet er å redusere byrdene med 25 prosent. Arbeidsprogrammet legger frem en rekke forenklingsforslag på en rekke områder. Pressemeldingen fremhever at de planlagte forenklingene vil effektivisere rapporteringskrav som er av begrenset nytte. Nærmere informasjon om tiltak for å redusere byrder og rasjonalisere rapporteringsforpliktelser fremgår i [fakta-arket til Kommissjonen](#). Nærmere omtale av øvrige tiltak her fremgår på [s. 5-7 i meddelelsen](#).

Samme dag som Kommissjonen presenterte sitt arbeidsprogram la den også frem flere nye forslag (to forordninger, en beslutning og et gjennomføringsdirektiv) som en oppfølging av strategien for å [fremme EUs langsiktige konkurransekraft](#) og [støtte til små og mellomstore bedrifter \(SMEs relief package\)](#). Flere av forslagene er markert EØS-relevant fra Kommissjonens side.

Altinget.dk skriver i en [omtale av arbeidsprogrammet](#) at Kommissjonen blir kritisert for ikke å følge opp på tidligere lovede initiativ, som en revisjon av kjemikalierregelverket REACH, en større reform av de europeiske dyrevelferdsreglene, og et nytt initiativ om bærekraftige matvarer knyttet til jord-til bord-strategien. Kommissjonens arbeidsprogram er også nærmere omtalt på [Europaportalen.se](#).

Rettsakter:

Neste møte i EØS-komiteen finner sted 27. oktober 2023. Liste med omtale av EU-rettsakter som EØS-komiteen vil kunne fatte beslutninger om på det møtet ble oversendt Europautvalget 17. oktober. Listen består av 94 rettsakter hvorav én (om overgangsbestemmelser for visse typer medisinsk utstyr og medisinsk utstyr til *in vitro*-diagnostikk) tilhører gruppe 1 og må tas inn med forbehold om Stortingets samtykke etter EØS-avtalens artikkel 103.

Samtykkesaken gjelder rettsakten *Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2023/607 av 15. mars 2023 om endring av forordning (EU) 2017/745 og (EU) 2017/746 med hensyn til overgangsbestemmelser for visse typer medisinsk utstyr og medisinsk utstyr til in vitro-diagnostikk*. Gjennomføring av rettsakten krever endring i lov om medisinsk utstyr.

I EØS-notat skriver regjeringen at «Nytt europeisk regelverk for medisinsk utstyr ble innført med forordning (EU) 2017/745 om medisinsk utstyr (MDR) og forordning (EU) 2017/746 om medisinsk utstyr til in vitro-diagnostikk (IVDR). Forordningene trådte i kraft henholdsvis 26. mai 2021 og 2022. For å sikre fortsatt tilgang og forsyning av medisinsk utstyr på det europeiske markedet inneholder forordningene overgangsregler for utstyr som er vurdert etter det tidligere regelverket for medisinsk utstyr. Det er disse overgangsreglene som nå utvides. Rettsakten endrer MDR og IVDR som er implementert i lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr. Gjennomføring av rettsakten krever derfor lovendring.»

Gruppe 2: Rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet, samt rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning

Her gjøres det oppmerksom på enkelte rettsakter:

Kommunal- og distriktsdepartementet

32023D0910 Kommisjonens gjennomføringsbeslutning (EU) 2023/910 av 3. mai 2023 om endring av gjennomføringsbeslutning (EU) 2019/450 med hensyn til offentliggjøring av henvisninger til europeiske vurderingsdokumenter for korrugerte bitumenfliser og -plater og andre byggevarer

og

32023D1473 Kommisjonens gjennomføringsbeslutning (EU) 2023/1473 av 17. juli 2023 om endring av gjennomføringsbeslutning (EU) 2019/450 med hensyn til offentliggjøring av henvisninger til europeiske vurderingsdokumenter for membraner til bruk som tak- eller veggunderlag eller begge deler, og andre byggevarer

EØS-notatene for disse forordningene inneholder følgende beskrivelse av økonomiske og administrative konsekvenser: «Det vil være begrensede administrative eller økonomiske konsekvenser for det offentlige, som følge av den delegerte gjennomføringsbeslutningen. Men gjennomføringen av stadig flere gjennomføringsbeslutninger (sic.), vil ha økonomiske og administrative konsekvenser i form av behov for økte administrative ressurser grunnet nye forpliktelser forbundet med tilsyn og økt informasjonsbehov om regelverket.»

Nærings- og fiskeridepartementet

32022D1973 Kommisjonens gjennomføringsbeslutning (EU) 2022/1973 av 11. oktober 2022 om anerkjennelse av Det forente kongerike i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2022/993 med hensyn til systemet for opplæring og sertifisering av sjøfolk

I departementets EØS-notat, under gjennomgangen av rettslige konsekvenser vises det til at «I samsvar med artikkel 20 i direktiv (EU) 2022/993 kan medlemslandene ved påtegning anerkjenne kompetansesertifikat og ferdighetssertifikater for sjøfolk utstedt av tredjeland, forutsatt at det aktuelle tredjelandet er anerkjent av Kommisjonen. [...] Denne kommisjonsbeslutningen anerkjenner Storbritannia sitt system for opplæring og sertifisering av sjøfolk.» Kommentar: Det antas at beslutningen ikke krever nasjonal gjennomføring, men dette fremgår ikke uttrykkelig.

Samferdselsdepartementet

Når det gjelder Kommisjonens gjennomføringsbeslutning C(2023) 1569 av 10. mars 2023 om endring av gjennomføringsbeslutning C(2015) 8005 med hensyn til visse detaljerte tiltak for gjennomføring av de felles grunnleggende standardene for luftfartssikkerhet er dette en rettsakt som er unntatt offentlighet siden det gjelder konkrete sikkerhetsprosedyrer i lufthavnene. Den publiseres ikke i EU-tidende og rettsakten oversettes ikke til norsk. Det skrives ikke EØS-notater til slike rettsakter.